

Länsstyrelsen Jönköping	
1998 -07- 0 1	Avd
Dnr 231-7442-98	

0685-02-203

NATURRESERVAT

STORA ILLHARJEN

980917
Frendet
avslutas
PK

AVSATT 1998-05-06, § 51
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

MHN § 51

Dnr: 97/43.1027

Naturreservat Stora Illharjen

Vid miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde 1997-12-03, § 226, beslutade nämnden att upprättat förslag till nytt naturreservat vid Illharjen samt skötselplan för området skulle sändas på remiss och ställas ut till allmänheten för yttrande.

Yttranden har inkommit från de flesta remissinstanser och redovisas i en sammanställning, 97/43.1027-15. I sammanställningen redovisas också de förändringar som gjorts i ursprungsförslagen p g a avgivna yttranden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen att avsätta området Stora Illharjen som naturreservat i enlighet med upprättat förslag, 97/43.1027-1.

Vidare beslutar nämnden med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen om föreskrifter för området i enlighet med upprättat förslag.

Protokollsutdrag: Kommunstyrelsen —
Tekniska nämnden —
Länsstyrelsen —
Naturvårdsverket —

Justerare

Utdragsbestyrkande

Tjänsteställe, handläggare

Miljö- och hälsoskyddskontoret
Anna Hadders/Emilie Björling

Enligt sändlista

Bildande av naturreservat i Vetlanda kommun

Uppgifter om reservatet

Namn: Stora Illharjen

Socken: Vetlanda

Läge: På nord- och sydsidan av Emån, söder om Vetlanda centralort

Kartblad: 6531

Gräns: se karta

Areal: 35 ha

Fastighet: Del av Upplanda 10:1 och Stensåkra 3:2 (ägare: Vetlanda kommun) samt del av Mossgård 1:62 (ägare: von Liewens fond)

Förvaltare: Vetlanda kommun

Beskrivning av området

Det nya reservatet kan sägas vara en utvidgning av det befintliga reservatet Illharjen (Länsstyrelsens beslut 1970-10-14). Området sträcker sig runt det gamla reservatet och förlänger detta i östlig riktning på nord- och sydsidan av Emån. Större delen utgörs av sumplöv- och sumpbarrskog. Området utmed Vetlandabäcken är klassat som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopinventering. Nyckelbiotopen utgörs av lövsumpskog och ett örtrikt bäckdråg. Här finns mycket av död ved, lågor och torr- träd av klibbal. Bland signalarterna i nyckelbiotopen nämns bäckbräsmå, gullpudra, ormbär och svarta vinbär.

Strax innan Vetlandabäckens mynning delar bäckfåran upp sig på ett antal kvillar till ett deltaliknande område. Idag utgörs del av bäckens vatten av orenat dagvatten från Ekenässjön och Vetlanda centralort.

På torrare mark finns i öster gammal kulturmark, dvs övergiven åker- och betesmark i igenväxning. Räknat i artantal är detta den artrikaste biotopen inom reservatet. Men det är egentligen inte här som de mest skyddsvärda arterna finns. De förekommer främst i blötare partier. På fastmarken finns även barrskog av lågörttyp representerad.

Vegetationen finns närmare beskriven i den inventering av området som utförts av Vetlanda botaniska sällskap under 1996.

I reservatet ingår i väster den för kraftverksändamål grävda Harjendammen. (Vattendomar: dom A 1 från år 1950, AD 28 år 1947 samt

Vattenöverdomstolens dom från 22 dec 1951). Dammen fungerar bl a som mottagare av dagvatten från nya riksväg 31. Regleringen av dammen är justerad så att det alltid (med undantag för vid extremt lågt vattenstånd) skall rinna vatten ner genom det befintliga naturreservatet. I dammen finns möri, brax, sutare, aborre, och gädda. Öring går upp i dammen vintertid. Ute i Emåns huvudvattenfåra finns ett flertal goda lekbottnar för öring. Här finns även den hotade flodpärlmusslan.

Fågellivet inom reservatet är mycket rikt. Stor del av det nya reservatsområdet ingår i den ruta som Vetlanda ornitologiska förening inventerar i riksfågeltaxeringen. 1991 noterades 48 olika arter inom rutan.

I reservatet finns det gott om rådjur och även spår av älg. Utter lär finnas utmed delar av Emån. Det finns dock inte för närvarande några observationer av utter inom Illharjenområdet. Hasselmus har noterats vid ett flertal tillfällen under inventering av fågelholkar i området under åren 1985-1995.

Ärendets beredning

Efter delegationsbeslut från Länsstyrelsen (1994-03-23) har Miljö- och hälsoskyddsnämnden rätt att besluta om reservatsbildning enligt 7§ naturvårdslagen (1964:822).

Arbetet med en utvidgning av Illharjens naturreservat initierades i samband med miljökonsekvensbeskrivningen till förstudien av en förbifart för riksväg 31 förbi Bäckseda, 1992. Man insåg då att reservatet började bli väl inträngt av vägar på alla håll, med risk för fortsatt exploatering. I *Fördjupad översiktsplan, Vetlanda centralort* (1993-11-17) anges området som ekologiskt känsligt. Man säger vidare att "Hur dessa områden skall skyddas kommer att anges i ett kommande naturvårdsprogram".

I juli 1994 skrevs ett yttrande i frågan, från kommunekolog Carl Odelberg till Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN). Här påpekas bl a att Vetlanda kommun i sin fördjupade översiktsplan för Vetlanda centralort slagit fast att det aktuella området har stora naturvärden som behöver skyddas. I yttrandet föreslås nämnden besluta att ge Miljö- och hälsoskyddskontoret i uppdrag att

undersöka förutsättningarna för ytterligare skydd åt Illharjenområdet. I augusti samma år beslutade MHN enligt Odelbergs yttrande. En remiss angående utvidgat skydd för det aktuella området skickades därefter till ett flertal instanser och ideella föreningar. Samtliga remissvar var positiva till ett fortsatt arbete med utvidgning av befintligt reservat.

Våren 1996 gavs Vetlanda Botaniska Sällskap i uppdrag att utföra en botanisk inventering över hela Illharjenområdet. En inventering som legat till grund för en ny gemensam skötselplan för befintligt statligt naturreservat och det nya kommunala reservatet.

I kommunens nya översiktsplan (förslag 1997-05-20) är ett av målen för naturvårdsarbetet i kommunen att "fullfölja det påbörjade arbetet med att utvidga naturreservatet Illharjen".

Ägaren till den fastighet som inte ägs av kommunen, von Liewens fond, har accepterat det intrång de föreslagna föreskrifterna medför.

Områdets betydelse och behov av skydd och vård

Den varierande naturen med stor andel blöta partier med rörligt markvatten och därtill hörande sumpskog samt den intilliggande Emån, ger mycket goda förutsättningar för ett **rikt och intressant växt- och djurliv**. Tack vare sin närhet till Vetlanda centralort är området dessutom ett mycket populärt och **välbesökt närströvsområde**. Med tanke på att olika exploateringsföretag kryper allt närmare det redan befintliga reservatet är det av störst vikt att även områdena runt omkring avsätts som naturreservat.

Ändamålet med reservatet

Ändamålet med reservatet skall i första hand vara att trygga och förstärka florans och faunans möjligheter till fortlevande i livskraftiga bestånd inom området. Därtill skall ändamålet vara att trygga tillgången till ett tätortsnära område med omväxlande natur, vilket är av stor vikt för det rörliga friluftslivet.

Ändamålet skall bli tryggas genom att

- området skyddas från all typ av exploatering
- ökad barrträdsdominans inom delar av reservatet förhindras
- stora delar av reservatet lämnas till fri succession
- delar av Emån rensas från igenväxningsvegetation
- utsättning av öring i Emån sker med lokalt material

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484), vilka anges nedan.

Föreskrifter

Föreskrifter enligt 8§ naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet

Utöver förbud och föreskrifter enligt annan lagstiftning är det förbjudet att, med undantag av vad som anges i fastställd skötselplan

1. uppföra helt ny byggnad
2. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång
3. uppföra flaggstång, mast eller antenn
4. anordna upplag
5. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla eller tippa
6. omdika eller dikesrensa
7. dämma eller invalla
8. slutavverka, gallra eller röja
9. skada stående eller liggande döda träd
10. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart
11. utöva jakt annat än på mink
12. avleda eller leda bort vatten annat än enligt gällande vattendom
13. tillföra kalk, andra mineralämnen eller gödselmedel

Föreskrifterna 6-8 enligt 10§ naturvårdslagen gäller även markägare och innehavare av särskild rätt, när de inte utövar verksamhet som inbegrips i den särskilda rätten.

Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

1. utmärkning av reservatet
2. åtgärder och anordningar i enlighet med till beslutet tillhörande skötselplan

Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver förbud och föreskrifter enligt annan lagstiftning är det förbjudet att

1. föra motordrivet fordon utan särskilt tillstånd.
2. tälta
3. störa djurlivet genom närgånget uppträdande vid tex fågelbo, lya eller gryt
4. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur
5. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
6. göra upp eld
7. gräva upp, plocka eller bryta buskar, ris, örter, svampar, mossor eller lavar
8. samla in insekter, snäckor, kräftdjur eller musslor

Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltning av reservatet är upprättade i skötselplan som antas i särskilt beslut.

Förslag till beslut

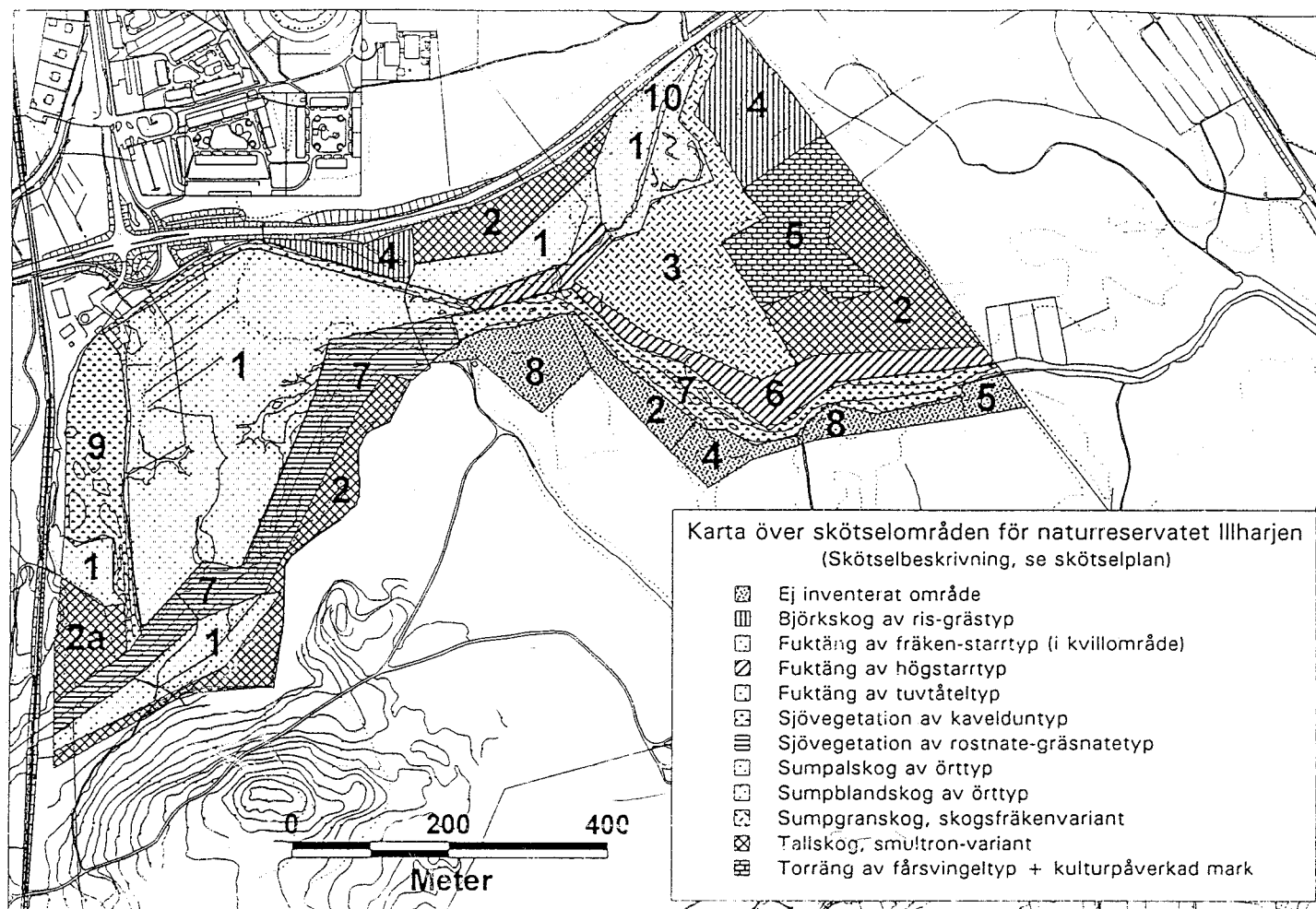
Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås med stöd av 7§ naturvårdslagen (1964:822) besluta avsätta område som naturreservat i enlighet med upprättat förslag. Vidare föreslås nämnden med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen besluta om föreskrifter i enlighet med upprättat förslag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås med stöd av 9§ naturvårdsförordningen att i separat beslut anta till naturreservatet upprättad skötselplan.

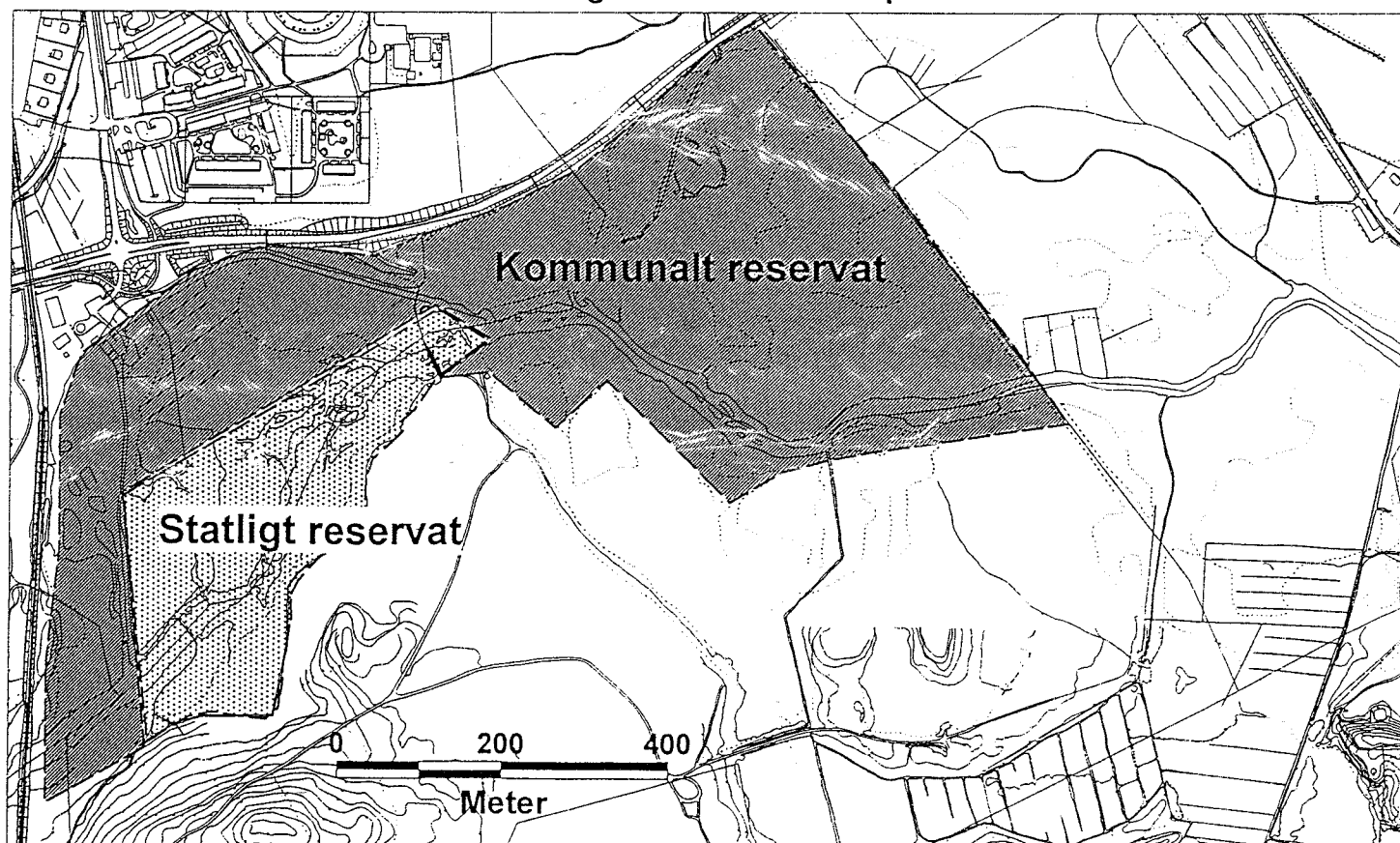
Anna Hadders/Emilie Björling
Kommunekolog

Bilagor

1. Lägesangivelse
2. Besluis-karta

Gränserna för det statliga respektive kommunala naturreservatet Illharjen, Vetlanda kommun. Karta tillhörande gemensam skötselplan.

Karta som visar placering av nya spänger i den kommunala delen av Illharjenreservatet

